

II

(Közlemények)

AZ EURÓPAI UNIÓ INTÉZMÉNYEITŐL, SZERVEITŐL, HIVATALAITÓL ÉS
ÜGYNÖKSÉGEITŐL SZÁRMAZÓ KÖZLEMÉNYEK

EURÓPAI BIZOTTSÁG

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE

(2017. július 13.)

a fogyasztók élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatásáról szóló 1169/2011/EU rendelet II. mellékletében felsorolt, allergiát vagy intoleranciát okozó anyagok vagy termékek élelmiszerekben való jelenlétére vonatkozó tájékoztatásról

(2017/C 428/01)

TARTALOMJEGYZÉK

	Oldal
1. Bevezetés	1
2. Az allergének jegyzéke (az 1169/2011/EU rendelet II. melléklete)	2
3. Az allergénnel kapcsolatos tájékoztatás módjai az előre csomagolt élelmiszerek esetében (elsősorban a rendelet 21. cikke, a 18. cikkel összefüggésben)	2
3.1. Amennyiben az élelmiszereken szerepel az összetevők felsorolása	2
3.2. Amennyiben az élelmiszereken nem szerepel az összetevők felsorolása	3
3.3. Egy allergénből származó több anyag	3
3.4. Mentesség	4
3.5. Önkéntes kettőzés	4
4. Az allergénnel kapcsolatos tájékoztatás módjai az előre nem csomagolt élelmiszerek esetében	5
5. A II. melléklet naprakésszé tétele	5

1. Bevezetés

- Ez a tájékoztató a vállalkozásokat és a tagállami hatóságokat hivatott segíteni az 1169/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletben ⁽¹⁾ (a továbbiakban: a rendelet) foglalt, az allergiát vagy intoleranciát okozó anyagok vagy termékek élelmiszerekben való jelenlétének feltüntetésével kapcsolatos új követelmények végrehajtásában (a rendelet 9. cikke (1) bekezdésének c) pontja és II. melléklete).
- A fogyasztók élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatásáról szóló 1169/2011/EU rendelet a korábbi, 2000/13/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvhez ⁽²⁾ képest új követelményeket vezet be az allergének jelölésével kapcsolatban.

⁽¹⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 1169/2011/EU rendelete (2011. október 25.) a fogyasztók élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatásáról, az 1924/2006/EK és az 1925/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról és a 87/250/EGK bizottsági irányelv, a 90/496/EGK tanácsi irányelv, az 1999/10/EK bizottsági irányelv, a 2000/13/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv, a 2002/67/EK és a 2008/5/EK bizottsági irányelv és a 608/2004/EK bizottsági rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 304., 2011.11.22., 18. o.).

⁽²⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2000/13/EK irányelve (2000. március 20.) az élelmiszerek címkézésére, kizserelésére és reklámozására vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről (HL L 109., 2000.5.6., 29. o.).

3. Az új szabályozás ugyanis úgy rendelkezik, hogy a fogyasztókat mindig tájékoztatni kell az élelmiszerekben található allergénekről, még a nem előrecsomagolt élelmiszerek esetében is (a rendelet 9. cikke (1) bekezdésének c) pontja és 44. cikke alapján). A tagállamok mindazonáltal elfogadhatnak nemzeti jogi rendelkezéseket arról, hogy az allergénnel kapcsolatos tájékoztatást milyen módon kell nyújtani a nem előrecsomagolt élelmiszerek esetében. Az előrecsomagolt élelmiszerek kapcsán a rendelet előírja az allergénekről való tájékoztatás módjait (lásd a 21. cikket). Ezért az allergének jelölésére vonatkozó, a 2000/13/EK irányelv figyelembevételével készített jelenlegi iránymutatásokat a szabályozás változása következtében naprakésszé kell tenni.
4. Ez a tájékoztató nincs kihatással az Európai Unió Bírósága által esetlegesen nyújtandó értelmezésekre.

2. Az allergének jegyzéke (az 1169/2011/EU rendelet II. melléklete)

5. A rendelet II. melléklete felsorolja azokat az élelmészeti célú anyagokat vagy termékeket, amelyek allergiát vagy intoleranciát válthatnak ki. Ezek az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság (EFSA) által elfogadott szakvélemények alapján kerülnek e jegyzékbe. ⁽¹⁾
6. A II. melléklet kapcsán fel kell hívni a figyelmet a következőkre:
 - A II. melléklet 1. pontjában a „gabonafélék” felsorolása kimerítő jellegű.
 - A II. melléklet 3. pontjában említett „tojás” minden háziállat tojásaira értendő.
 - A II. melléklet 7. pontjában a „tej” a háziállatok tejmirigyéből származó tejre értendő.
 - A II. melléklet 8. pontjában a „diófélék” felsorolása kimerítő jellegű.
 - A II. melléklet nem csupán anyagokat és termékeket sorol fel, hanem az azokból készült termékeket is. Azonban az olyan mikroorganizmusok, amelyeket a II. mellékletben felsorolt élelmiszer-összetevővel egyező szubsztrátumon tápláltak, nem minősülnek ezekből származó terméknek.

3. Az allergénnel kapcsolatos tájékoztatás módjai az előrecsomagolt élelmiszerek esetében (elsősorban a rendelet 21. cikke, a 18. cikkel összefüggésben)

7. A 21. cikk (1) bekezdésének a) pontja értelmében:

„A 44. cikk (2) bekezdésében elfogadott szabályok sérelme nélkül a 9. cikk (1) bekezdésének c) pontjában említett adatoknak meg kell felelniük az alábbi követelményeknek:

- a) az adatokat a 18. cikk (1) bekezdésében megállapított szabályokkal összhangban az összetevők felsorolásában kell feltüntetni, a II. melléklet listáján szereplő anyag vagy termék nevének egyértelmű megjelölésével; (...)

3.1. Amennyiben az élelmiszeren szerepel az összetevők felsorolása

8. A II. mellékletben felsorolt, gluténtartalmú gabonák esetében: ha egy vagy több összetevőt gluténtartalmú gabonából állítottak elő, azokat a gabona típusát (búza, árpa, rozs, zab) egyértelműen megjelölő névvel kell szerepeltetni.

Például: árpamaláta-ecet, zabpehely.

9. Ha tönkölybúzát, kamutot vagy durumbúzát használtak, a gabona típusát, ez esetben „búza”, egyértelműen fel kell tüntetni. A „búza” szó mellett szerepelhet „durum”, „kamut” vagy „tönköly” is.

Például: búza vagy búza (durum) vagy durumbúza,
búza vagy búza (tönköly) vagy tönkölybúza.

10. A gabona típusának megadása mellett tetszőlegesen feltüntethető a „glutén” szó.

Például: búzaliszt (glutént tartalmaz) vagy búzaliszt (glutén).

11. Ha a glutént önmagában, összetevőként használják, az eredetű szolgáló gabona típusát meg kell adni.

Például: glutén (búza), búzaglutén vagy glutén (búzából),
dextrin (búza) vagy (búzaglutén), dextrin (búzát tartalmaz) vagy (búzaglutént tartalmaz).

⁽¹⁾ http://www.efsa.europa.eu/EFSA/Scientific_Opinion/opinion_nda_04_en1,1.pdf

12. Ha a II. mellékletben feltüntetett gabonák valamelyikét (pl. zabot) tartalmazó termék megfelel a 828/2014/EU bizottsági végrehajtási rendelet⁽¹⁾ erre vonatkozó előírásainak, akkor használható a terméken a „gluténmentes” vagy „nagyon alacsony gluténtartalmú” kifejezés. Azonban a II. mellékletben szereplő gabona nevét mindenképpen kiemelten kell jelezni az összetevők felsorolásában a rendelet 9. és 21. cikkének megfelelően.
13. Diófélék esetében az összetevők felsorolásában meg kell adni a II. melléklet 8. pontjában felsorolt típust, pl. mandula, mogyoró, dió, kesudió, pekándió, brazil dió, pisztácia, makadámia vagy queenslandi dió. Amennyiben a II. mellékletben említett dióféléből származó összetevőt vagy technológiai segédanyagot használtak, az összetevő mellett utalni kell a konkrét dióféle nevére.

Például: aroma (mandula).

14. A rendelet 21. cikke (1) bekezdésének b) pontja szerint:

„A 44. cikk (2) bekezdésében elfogadott szabályok sérelme nélkül a 9. cikk (1) bekezdésének c) pontjában említett adatoknak meg kell felelniük az alábbi követelményeknek:

(...)

b) a II. melléklet listáján szereplő anyag vagy termék nevét olyan szedéssel – például betűtípussal, stílussal vagy háttérszínnel – kell kiemelni, amely azt egyértelműen elkülöníti a többi összetevőtől.”

15. A 21. cikk (1) bekezdésének b) pontja némi rugalmasságot biztosít a kiemelés módját illetően, pl. betűtípus, betűstílus vagy háttérszín is használható. Az élelmiszer-vállalkozó döntheti el, hogy milyen kiemélést alkalmaz az allergénnek a többi összetevőtől való megkülönböztetésére. Azt azonban érdemes áttekinteni, hogy mely adatokat kell kiemelni.
16. Amennyiben egy összetevő neve több szóból áll, elegendő azt a szót kiemelni, amelyik a II. mellékletben felsorolt anyagra vagy termékre utal. Amennyiben egy összetevő neve összetett szó, és tartalmazza egy allergén nevét, akkor elegendő az összetevő nevének azt a részét kiemelni, amelyik a II. mellékletben felsorolt anyagra vagy termékre utal (pl. a tejpör“-ből a „tej”-et).
17. Amennyiben egy komplex (összetett) összetevő a II. mellékletben felsorolt, allergiát vagy intoleranciát kiváltó anyagot tartalmaz, azt ki kell emelni az összetevők felsorolásában.

Például: a tojássárgáját, epret, cukrot és vizet stb. tartalmazó banántötelék esetében a „tojás” szót ki kell emelni. A tojásból készült majonéz tartalmazó szendvics esetében a „tojás” szót ki kell emelni.

3.2. Amennyiben az élelmiszereken nem szerepel az összetevők felsorolása

18. A 21. cikk (1) bekezdésének második albekezdése értelmében:

„Az összetevők felsorolásának hiányában a 9. cikk (1) bekezdésének c) pontjában említett adatok megjelölésének a „tartalmaz” szóból és a II. melléklet listáján szereplő anyag vagy termék nevéből kell állnia.”

19. Amennyiben egy olyan élelmiszert, amelyen nem kötelező feltüntetni az összetevők felsorolását (pl. bor) egy másik élelmiszer gyártása vagy előállítása során összetevőként használnak, és azon fel kell tüntetni az összetevők felsorolását, az élelmiszerben lévő allergéneket ki kell emelni a többi összetevőtől való megkülönböztetésük érdekében (a rendelet 21. cikkének (1) bekezdése alapján).

Például: összetevők: ..., bor (szulfidot tartalmaz) – ahol a „szulfit” szót ki kell emelni.

3.3. Egy allergénből származó több anyag

20. A 21. cikk (1) bekezdésének harmadik albekezdése értelmében:

„Amennyiben egy adott élelmiszereknél több összetevője vagy technológiai segédanyaga is egy bizonyos, a II. melléklet listáján szereplő anyagból vagy termékből származik, a jelölésen ezt minden érintett összetevő vagy technológiai segédanyag tekintetében egyértelműen fel kell tüntetni.”

⁽¹⁾ A Bizottság 828/2014/EU végrehajtási rendelete (2014. július 30.) a fogyasztóknak az élelmiszerek gluténmentessége vagy csökkentett gluténtartalma tekintetében nyújtott tájékoztatásra vonatkozó követelményekről, HL L 228., 2014.7.31., 5. o.

21. Ez a követelmény azonban nem jelenti azt, hogy a II. mellékletben szereplő anyago(ka)t vagy terméke(ke)t annyszor kell feltüntetni, ahányféleképpen előfordul(nak). Elegendő egyértelművé tenni, hogy egyes összetevők a II. mellékletben felsorolt anyagból vagy termékből származnak. Ennek azonban közvetlenül kapcsolódnia kell az összetevők felsorolásához, pl. az ilyen információt lehet az összetevők felsorolásának végén, vagy ahhoz közel szerepeltetni.

Például:

Az olyan élelmiszer esetében, amely búzából származó adalékanyagot, hordozót és segédanyagot tartalmaz, nézhet ki a következőképpen a címkézés:

„...

- adalékanyag ⁽¹⁾
- adalékanyag ⁽¹⁾
- hordozó ⁽¹⁾
- technológiai segédanyag ⁽¹⁾
- ...

⁽¹⁾ búzából – ahol a »búza« szót ki kell emelni.”

3.4. Mentesség

22. A 21. cikk (1) bekezdésének utolsó albekezdése értelmében:

„Nem kell azonban feltüntetni a 9. cikk (1) bekezdésének c) pontjában említett adatokat azokban az esetekben, amikor az élelmiszer neve egyértelmű utalást tartalmaz az érintett anyagra vagy termékre vonatkozóan.”

23. Például ha egy élelmiszert „sajt” vagy „tejszín” néven forgalmazzák, ami egyértelműen utal valamely, a II. mellékletben felsorolt allergénre (pl. tej), és az élelmiszeren nem kötelező feltüntetni az összetevők felsorolását a rendelet 19. cikke (1) bekezdésének d) pontja értelmében, az allergént nem kell jelezni a címkén.
24. Ha azonban egy élelmiszert valamely kereskedelmi védjegy nevével vagy márkanévvel hoznak forgalomba, ami nem utal egyértelműen a II. mellékletben szereplő allergénre, a márkanév mellett fel kell tüntetni az allergénre való egyértelmű utalást is a 21. cikk (1) bekezdése utolsó albekezdésének megfelelően.

Például:

Az „Ambert” (az élelmiszer kereskedelmi neve) mellett szerepeltetni kell, hogy „házi jellegű kéksajt” (az élelmiszer nevének közelében), így a „sajt” szóval egyértelmű utalás történik a II. mellékletben szereplő allergén, a tej jelenlétére.

Mivel az élelmiszerek neveit egyes tagállamokban értik a fogyasztók, másokban azonban nem, ezt egyedi alapon kell elbírálni.

25. Ha egy élelmiszer neve egyértelműen utal a II. mellékletben felsorolt valamely allergénre, és az élelmiszeren feltüntetik az összetevők felsorolását (akár mert kötelező, akár önkéntes alapon), az élelmiszerben jelen lévő allergént ki kell emelni az összetevők felsorolásában.

Például: „Sajt (tej, só, savó, ...)” – ahol a „tej” szót ki kell emelni.

26. Amennyiben egy élelmiszernak a terméken feltüntetett neve egyértelműen utal a II. mellékletben felsorolt anyagra vagy termékre, de tartalmaz a II. mellékletben felsorolt más anyagot vagy terméket is, azokat is jelezni kell, hogy a fogyasztók ezen információk birtokában ki tudják választani a számukra biztonságos élelmiszereket.

3.5. Önkéntes kettőzés

27. Az egyes élelmiszerekre alkalmazandó uniós rendelkezések ⁽¹⁾ sérelme nélkül nem szabályos megismételni az allergénekre vonatkozó tájékoztatást az összetevők felsorolásán kívül, feltüntetni a „tartalmaz” szót és a II. mellékletben szereplő anyag vagy termék nevét, sem szimbólumokat vagy szövegdobozokat használni (lásd a rendelet (47) preambulumbekzdését, valamint 21. cikke (1) bekezdését 36. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben).

⁽¹⁾ Pl. a 479/2008/EK tanácsi rendeletnek a bizonyos borászati termékekre vonatkozó oltalom alatt álló eredetmegjelölések és földrajzi jelzések, hagyományos kifejezések, valamint e termékek címkézése és kiserelése tekintetében történő végrehajtására vonatkozó egyes részletes szabályok megállapításáról szóló, 2009. július 14-i 607/2009/EK bizottsági rendelet 51. cikkének (2) bekezdésében foglalt rendelkezések (HL L 193., 2009.7.24., 60. o.).

4. Az allergénnel kapcsolatos tájékoztatás módjai az előre nem csomagolt élelmiszerek esetében

28. Az 1169/2011/EK rendelet 44. cikke kimondja, hogy:

„(1) Amennyiben az élelmiszereket előcsomagolás nélkül kínálják megvételre a végső fogyasztóknak vagy vendéglátásnak, illetve közétkeztetésnek, vagy ha az élelmiszereket az értékesítés helyén csomagolják a fogyasztó kérésére, vagy előrecsomagolják közvetlen értékesítés céljából:

a) a 9. cikk (1) bekezdésének c) pontjában meghatározott adatokat kötelező megadni;

(...)

(2) A tagállamok nemzeti intézkedéseket fogadhatnak el arról, hogy az (1) bekezdésben meghatározott adatokat vagy azok elemeit milyen eszközök segítségével kell rendelkezésre bocsátani, valamint adott esetben arról, hogy azokat milyen formában kell közölni és megjeleníteni.”

29. Vagyis a rendelet az előre nem csomagolt élelmiszerek esetében is kötelez az allergénekről való tájékoztatásra.

30. A tagállamok hatásköre nemzeti jogi rendelkezéseket hozni arról, hogy az allergénnel kapcsolatos tájékoztatást milyen módon kell nyújtani ezen élelmiszerek esetében. Elvileg minden kommunikációs eszköz engedélyezett az allergénnel kapcsolatos tájékoztatás céljára, ha lehetővé teszi a fogyasztó tájékozott döntéshozatalát, pl. címke, más kísérő anyag, bármely más eszköz, beleértve a korszerű technológiai eszközöket vagy a verbális kommunikációt (igazolható szóbeli tájékoztatás).

31. Erre vonatkozó nemzeti rendelkezések hiányában a rendeletben az előrecsomagolt élelmiszerek kapcsán szereplő előírások alkalmazandók az előre nem csomagolt élelmiszerek esetében is. A rendelet 13. cikkének megfelelően az allergénnel kapcsolatos tájékoztatás mindig jól látható, könnyen olvasható, adott esetben letörölhetetlen, és írásban szerepel. Vagyis az allergénnel kapcsolatos tájékoztatás nem nyújtható csupán a fogyasztó kérésére. A rendelet 21. cikkében előírt címkézési követelményeknek meg kell felelni (3–21. pont).

5. A II. melléklet naprakésszé tétele

32. A rendelet 21. cikkének (2) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A Bizottság a fogyasztók jobb tájékoztatása, valamint a legújabb tudományos eredmények és technológiai ismeretek figyelembevételére céljából felhatalmazáson alapuló jogi aktusok útján, az 51. cikkel összhangban szisztematikusan átvizsgálja és szükség esetén naprakésszé teszi a II. mellékletben szereplő listát.

(...)”

33. A II. melléklet szerinti lista naprakésszé tétele állhat egy anyag felvételéből vagy törléséből. Az élelmiszerekben előforduló allergének felsorolásából való törlés tekintetében a 2000/13/EK irányelv⁽¹⁾ rendelkezett arról, hogy az érdekeltek benyújthatnak a Bizottsághoz azt igazoló tanulmányokat, hogy valamely allergénről tudományos megállapítást nyert, hogy nem okozhat kellemetlen reakciót. E rendelet nem tartotta fenn e rendelkezéseket. Ez mindazonáltal nem akadályozza az érdekelteket abban, hogy olyan bizonyítékokat mutassanak be a Bizottságnak, melyek szerint a II. mellékletben felsorolt anyagokból származó termékek bizonyos körülmények között vélhetően nem váltanak ki egyéneknél kellemetlen hatást.

34. Az ilyen beadványokat az EFSA idevágó iránymutatásai, a „Guidance on the preparation and presentation of applications pursuant to Article 6 paragraph 11 of Directive 2000/13/EC”⁽²⁾ (A 2000/13/EK irányelv 6. cikkének (11) bekezdése szerinti kérelmek összeállítása és benyújtása) alapján kell elkészíteni, és legalább két, elektronikus adathordozón (CD-n vagy USB-memóriakártyán) tárolt példányban kell elküldeni a Bizottság részére a következő címre:

Egészségügyi és Élelmiszer-biztonsági Főigazgatóság
Európai Bizottság
1049 Brüsszel
BELGIUM

⁽¹⁾ Lásd a 2000/13/EK irányelv 6. cikke (11) bekezdésének második albekezdését.

⁽²⁾ The EFSA Journal 2013.; 11(10):3417.